

Overzicht & achtergronden van enkele kabinetsmaatregelen en beleidsstukken voorjaar en zomer 2011

1 - Decentralisatie begeleiding AWBZ naar WMO

Context: bestuursakkoord

De decentralisatie begeleiding maakt onderdeel uit van een bestuursakkoord tussen het Rijk, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Andere onderdelen hebben betrekking op werk en jeugdzorg. Bij begeleiding AWBZ gaat het om overheveling van alle extramurale begeleiding en dagbesteding naar de WMO, dus naar de gemeenten. Bij werk gaat het om samenvoeging van de WSW (sociale werkvoorzieningen), WAJONG, WWB (werk en bijstand) en WIJ (investering in jongeren) in één nieuwe wet: de Wet Werken naar Vermogen. Gemeenten worden verantwoordelijk voor alle uitvoering. Bij jeugdzorg gaat het om een 'nieuw, inhoudelijk fundament' voor alle vormen van jeugdzorg onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Het gaat onder meer om de jeugd-ggz, jeugd-lvg en de gesloten jeugdzorg die onder de gemeenten gaan vallen.

De status van het bestuursakkoord is onduidelijk, omdat de VNG haar steun aan het onderdeel werk, en met name bezuinigingen op de sociale werkvoorzieningen, heeft ingetrokken. Volgens het Rijk staat daarmee het hele bestuursakkoord op losse schroeven. Toch is de verwachting dat in ieder geval de onderdelen begeleiding en jeugdzorg gewoon uitgevoerd worden, omdat daar – ook in de Tweede Kamer – voldoende draagvlak voor bestaat.

Wat houdt decentralisatie begeleiding precies in?

Een paar punten over de decentralisatie begeleiding uit het bestuursakkoord en uit de programmabrief langdurende zorg van 1 juni jl.:

- Beleidsvrijheid voor gemeenten is het uitgangspunt; dit is ook op allerlei mogelijke manieren in het akkoord vastgelegd (dit geldt ook voor werk en jeugdzorg)
- Het recht op begeleiding vervalt; de resultaten van de begeleiding komen onder het compensatiebeginsel van gemeenten binnen de WMO te vallen. Concreet komt in de wet te staan dat burgers in staat gesteld moeten worden 'dagelijkse levensverrichtingen uit te voeren, het persoonlijk leven te structureren en daarover regie te voeren.'
- De overheveling gaat in 2013 in voor nieuwe groepen, in 2014 voor bestaande groepen (mensen die al begeleiding of dagbesteding hebben).
- Gemeenten mogen samenwerken bij de uitvoering van de begeleiding, maar zijn daartoe niet verplicht.
- Met de overheveling wordt vijf procent bezuinigd. Daarnaast zijn er afspraken over uitvoeringskosten. De verwachting is dat de netto bezuiniging op begeleiding boven de genoemde vijf procent zal uitvallen.
- Het toezicht vanuit de Inspectie komt te vervallen. Gemeenten moeten in hun beleidsplan wel aandacht besteden aan de kwaliteit van de overgehevelde begeleiding en aan hoe zij het kwaliteitstoezicht vormgeven. Ook moeten zij periodiek op methodologisch verantwoorde wijze cliëntervaringsonderzoek (laten) uitvoeren.

- Voor de zomer 2011 wordt onderzocht voor welke specifieke groepen specifieke maatregelen moeten worden getroffen. Ook wordt onderzocht welke middelen voor maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en inloof functie ggz via de centrumgemeenten verdeeld moeten worden. (NB: middelen inloof functie worden niet gekort met vijf procent.)
- Met de decentralisatie gaat ook kortdurend verblijf onder gemeenten vallen.
- Begeleiding en dagbesteding voor kinderen onder 18 jaar komen tijdelijk onder de WMO te vallen, later onder de integrale jeugdzorg die in de periode tot en met 2016 stapsgewijs onder gemeenten komt te vallen.
- Gemeenten kunnen een pgb aanbieden, maar zijn hiertoe niet verplicht. (Het PGB in de AWBZ wordt ernstig beperkt; zie hierna).

Uitwerking en implementatie

Momenteel ligt het wetsvoorstel voor decentralisatie begeleiding bij de Raad van State voor advies. Zolang het daar ligt is het niet openbaar. Cliëntenorganisaties zijn niet geconsulteerd over dit wetsvoorstel. VWS en VNG hebben een gezamenlijk transitiebureau ingericht om de overheveling begeleiding in goede banen te leiden. Vanuit dat transitiebureau vinden vóór de zomervakantie 32 regionale bijeenkomsten plaats voor gemeenten en zorgaanbieders. In het najaar volgt een nieuwe serie regionale bijeenkomsten waarvoor ook cliëntenorganisaties een uitnodiging krijgen. Landelijke cliëntenorganisaties zijn uitgenodigd om een gezamenlijk programma te ontwikkelen voor ondersteuning van lokale belangenbehartigers tijdens de transitie-periode (twee-drie jaar). Het is nog onduidelijk hoeveel budget hiervoor beschikbaar is. Het programmavoorstel moet na de zomer 2011 klaar zijn. Het programma zelf zou per oktober 2011 van start moeten gaan.

Meer informatie

- HHM: *Verkennd onderzoek overheveling extramurale begeleiding*; februari 2011. Rapport met kwantitatieve en kwalitatieve beschrijving van cliëntgroepen.
<http://www.invoeringwmo.nl/bibliotheek/verkennd-onderzoek-overheveling-extramurale-begeleiding>
- De website van CIZ biedt de mogelijkheid om rapportages te maken met kwantitatieve gegevens over AWBZ-clënten (aantal cliënten per functie en per cliëntgroep). Deze rapportages kunnen per gemeente, maar ook per regio of provincie gemaakt worden.
<http://www.ciz.nl/sf.mcgi?6455>
- Jeroen Hoenderkamp: Van zorg naar participatie, juni 2011. Een visiestuk over de overgang van begeleiding naar de Wmo, geschreven in opdracht van VNG en G32.
http://www.vng.nl/Documenten/actueel/beleidsvelden/maatschappelijke_ondersteuning/2011/20110714_Visie_Van_zorg_naar_participatie.pdf

2

2 - Visie Cliëntondersteuning

Eind juni heeft de staatssecretaris een visiebrief op cliëntondersteuning uitgebracht. Het betreft een visie op hoofdlijnen die het komend half jaar nader 'verkend en uitgewerkt' zal worden in overleg met gemeenten/VNG, MEE-organisaties en cliëntenorganisaties. Enkele elementen uit deze brief:

- Het kabinet streeft naar een geïntegreerde cliëntondersteuning, dat wil zeggen cliëntondersteuning die onderdeel uitmaakt van het primaire proces. Voorbeelden zijn het arbeidsdomein waar gemeenten en UWV ook een ondersteunende functie hebben of de intramurale zorg, waar vertrouwenspersonen en maatschappelijk werkers binnen de instelling een ondersteunende functie hebben. De staatssecretaris verwijst hier ook naar de WMO-gedachte en de filosofie van de Kanteling. In deze visie op cliëntondersteuning zijn aparte loketten voor cliëntondersteuning of 'separate organisaties buiten het systeem' niet meer nodig. (De staatssecretaris lijkt hiermee afscheid te nemen van het idee van onafhankelijke cliëntondersteuning).
- Naast geïntegreerde cliëntondersteuning wil de staatssecretaris een integrale cliëntondersteuning die zich richt op alle levenssterreinen. Ook hier is een verwijzing naar de Kanteling.

- In de beschrijving van de huidige cliëntondersteuning staat over de ggz alleen vermeld: 'Met de inwerkingtreding van de WMO zijn ook de subsidiemiddelen voor de steunpunten ggz overgeheveld naar het Gemeentefonds.' De staatssecretaris maakt geen melding van de achterstandspositie van de ggz.
- De staatssecretaris constateert dat gemeenten volgens de WMO verantwoordelijk zijn voor de cliëntondersteuning, maar niet beschikken over de middelen die MEE krijgt voor cliëntondersteuning gehandicapten. Ze wil nu gemeenten stap voor stap meer zeggenschap geven 'over de capaciteit en deskundigheid/middelen van de MEE-organisaties'. Gemeenten kunnen cliëntondersteuning dan integraal gaan vormgeven voor alle doelgroepen. 'Het eindperspectief is dat gemeenten volledige zeggenschap hebben over het budget voor cliëntondersteuning en zelf kunnen besluiten of ze dat budget bij MEE of op een andere manier besteden. Passages hierover in de beleidsbrief zijn overigens heel voorzichtig geformuleerd. Er is nog geen stappenplan of tijdspad voor deze decentralisatie van cliëntondersteuning.
- Zoals gezegd wordt deze visie de komende tijd uitgewerkt met aandacht voor de fasering, het tijdspad en verschillende doelgroepen. In overleg met de VNG en in samenspraak met andere ministeries zal gekeken worden welke ondersteuning het Rijk gemeenten moet bieden bij de implementatie.
- De staatssecretaris wil ook nog met MEE en de VNG kijken welke rol MEE kan vervullen bij de invoering van diverse maatregelen uit het Regeerakkoord. Te denken valt aan de decentralisaties op het gebied van begeleiding, werk en jeugdzorg.

Meer informatie

- Visiebrief cliëntondersteuning: <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/06/22/visie-op-clientondersteuning.html>

3

3 - Bezuinigingen curatieve ggz

Minister Schippers wil in 2012 bijna 600 miljoen bezuinigen op de ggz door tarieven te verlagen, het basispakket aan te passen en vooral door eigen bijdragen te heffen. Onder druk van de Tweede Kamer, brancheorganisaties en cliënten (de grote manifestatie van 29 juni 2011 in Den Haag!) zijn de eigen bijdragen iets verlaagd in vergelijking met de oorspronkelijke plannen. In de bijlage een overzicht van alle maatregelen na de wijzigingen die de minister op bekendmaakte.

Meer informatie

- www.platformggz.nl (homepage)

4 - Bezuinigingen pgb

Het kabinet legt het gebruik van het persoonsgebonden budget in de AWBZ aan banden. Vanaf 2012 is het pgb er alleen nog voor mensen met een verblijfsindicatie. Hun zzp-tarieven voor een pgb worden met vijf procent verhoogd. Alle mensen zonder verblijfsindicatie in de AWBZ verliezen het recht op een pgb. Hierdoor raakt 90 procent van alle budgethouders zijn pgb kwijt. Achtergrond van deze maatregel is volgens staatssecretaris Veldhuijzen van Zanten-Hyllner dat de regeling financieel niet meer houdbaar is, dat eigen regie vaak niet meer de drijfveer is om voor een pgb te kiezen en dat de regeling – vooral bij de functie begeleiding – te fraudegevoelig is. Ze constateert ook dat door het pgb een nieuwe groep zorgvragers zich tot de AWBZ gewend heeft die dat zonder pgb niet gedaan zou hebben.

De maatregel staat toegelicht in de programmabrief langdurende zorg van 1 juni jl. Daarin staat verder:

- Mensen die nu al een pgb hebben behouden hun recht op een pgb tot 1 januari 2014, ook bij een eventuele herindicatie. Vanaf die datum valt extramuraal begeleiding onder verantwoordelijkheid van gemeenten; die zij vrij om wel of niet een pgb-regeling te treffen. Mensen met een pgb voor persoonlijke verzorging of verpleging zijn vanaf 2014 aangewezen op zorg in natura.
- De staatssecretaris beziet of MEE een rol kan krijgen bij ondersteuning van mensen die hun pgb verliezen.
- De staatssecretaris vindt dat in de afgelopen jaren voldoende zorgvernieuwing in de extramuraal zorg is gerealiseerd om erop te vertrouwen dat pgb-houders straks een volwaardig alternatief in

zorg in natura kunnen vinden. Alleen voor jeugdigen met psychiatrische problematiek en een indicatie begeleiding is momenteel onvoldoende AWBZ-zorg beschikbaar, stelt ze. Ze gaat in gesprek met zorgkantoren om samen met zorgaanbieders hiervoor voldoende AWBZ-zorg te ontwikkelen.

- Er wordt bekeken hoe zorgboerderijen en zzp'ers die nu pgb-zorg leveren een toelating voor zorg in natura kunnen krijgen
- Er komen diverse maatregelen voor preventie van pgb-fraude en voor opsporing van fraude.
- Vanaf 2012 is het voor nieuwe budgethouders niet meer mogelijk om hun pgb-middelen in te zetten voor bemiddelingsbureaus. Die mogelijkheid blijft wel bestaan voor bestaande budgethouders mits het om gecertificeerde bureaus gaat.
- Er komt een wetsvoorstel om het pgb per 1 januari 2014 wettelijk te verankeren. De pgb-middelen vormen dan niet meer een apart geldpotje, maar vormen dan onderdeel van de AWBZ-contracteerruimte.

Meer informatie

Per Saldo, de belangenvereniging voor mensen met een pgb, heeft op haar website altijd de meest actuele informatie over het pgb: www.pgb.nl

Bezuinigingsmaatregelen 2012

- Het kabinet wil bijna 600 miljoen bezuinigen in de ggz. Bijna de helft daarvan moet via eigen bijdragen worden binnengehaald.
- De eigen bijdrage voor hulp van de psycholoog wordt verhoogd naar € 20,- per zitting (dit is nu nog €10).
- Het aantal zittingen bij een psycholoog dat uit het basispakket mag worden vergoed, daalt naar 5 (dit is momenteel nog 8).
- Cliënten boven 18 jaar moeten voor ggz-behandelingen in de tweede lijn een eigen bijdrage van € 200,- per jaar betalen. Voor kortdurende DBC's tot 100 minuten is de eigen bijdrage € 100,- per jaar.
- Voor de DBC's indirecte tijd en crisis geldt geen eigen bijdrage, ook niet voor mensen die volgens de BOPZ worden opgenomen.
- Cliënten die korter dan een jaar in een ggz-instelling verblijven (verblijf DBC) gaan een eigen bijdrage van € 145,- per maand betalen.
- Behandeling van aanpassingsstoornissen worden niet langer vergoed uit het basispakket.
- Prestatiebepaling wordt nog niet ingevoerd voor 2013. Alle ggz-instellingen worden voor 2012 nog gebudgetteerd (ook de nieuwe instellingen en vrijgevestigde hulpverlener). Tegelijkertijd worden de tarieven verlaagd, zodat de instellingen ruim 200 miljoen minder krijgen.
- Het gebruik van e-health wordt gestimuleerd, maar het is nog niet duidelijk op welke manier.
- De zorgverzekeraars krijgen vanaf 2012 niet langer extra geld na afloop van het jaar op basis van nacalculatie. Daarmee wordt meer risico bij hen gelegd.
- De minister gaat in gesprek met veldpartijen over mogelijkheden voor alternatieve maatregelen voor 2013